

Інеса ЧАКАЛ

кандидат філологічних наук, доцент кафедри румунської та класичної філології, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, вул. Коцюбинського, 2, м. Чернівці, Україна, 58012

ORCID: 0000-0001-9373-5986

i.chakal@chnu.edu.ua

Бібліографічний опис статті: Чакал, І. (2023). Міфоніми як маркери національно-культурної традиції в тексті давньогрецького роману Ахілла Татія. *Folia Philologica*, 5, 53–61, doi: <https://doi.org/10.17721/fovia.philologica/2023/5/8>

МІФОНІМИ ЯК МАРКЕРИ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ТРАДИЦІЇ В ТЕКСТІ ДАВНЬОГРЕЦЬКОГО РОМАНУ АХІЛЛА ТАТІЯ

У статті зроблено спробу охарактеризувати в загальних рисах пропріальну міфологічну лексику як невід'ємний складник ономастичного фону роману «Левкіппа і Клітофонт» давньогрецького письменника II ст. н. е. Ахілла Татія. Метою дослідження був типологічний, лексико-семантичний і функційно-стилістичний аналіз міфонімів, уживаних у тексті роману. Міфопростір давньогрецького роману визначив специфіку вербального функціонування міфологічних об'єктів, які були проаналізовані із залученням описового і методу кількісного аналізу. У структурі онімного простору роману «Левкіппа і Клітофонт» серед антропонімів, топонімів, етніонімів / катойконімів і хрононімів міфоніми займають ключове місце (із 181 оніма 77 лексем – міфоніми). Незважаючи на те що більшість з них належать до ономастичної периферії в тексті роману (усього 295 слововживань), все ж таки мають визначальну роль для ідіостилю Ахілла Татія. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в роботі вперше здійснено системний аналіз міфонімів у творі «Левкіппа і Клітофонт»; міфологічні номінації класифіковано за лексичним значенням на три групи: 1) імена античних богів, божеств і міфічних істот, 2) імена героїв і героїнь міфів або античних творів, 3) імена історичних постатей (письменників, державних діячів, винахідників, царів, полководців); з'ясовано їхні функціонально-стилістичні особливості. Міфоніми фігурують у романі в описах художніх картин, у міфічних оповідях, у порівняннях із персонажами роману. Герої роману здійснюють богам жертвоприношення, звертаються до них у клятвах, благаннях і молитвах. Домінантними серед міфонімів у тексті роману виявилися імена богів і богинь *η Αφροδίτη*, *η Αρτεμις*, *ὁ Ἔρως* та *ὁ Ζεὺς*, які вважаємо ключовими словами. Висновки. Міфологічна пропріальна лексика виконує в тексті роману характеризувальну та художньо-естетичну функції, виступає важливим засобом когезії тексту.

Ключові слова: міфоніми, міфопростір, лексико-семантичний аналіз, функційно-стилістичний аналіз, ідіолект, давньогрецький роман, Ахілл Татій.

Інеса ЧАКАЛ

PhD in Philology, Associate Professor at the Department of Romanian and Classical Philology, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, 2 Kotsjubynskogo St., Chernivtsi, Ukraine, 58012

ORCID: 0000-0001-9373-5986

i.chakal@chnu.edu.ua

To cite this article: Chakal, I. (2023). Mifonimy iak markery natsionalno-kulturnoi tradytsii v teksti davniohretskoho romanu Akhilla Tatiia [Mythonyms as Markers of National and Cultural Tradition in the Text of the Ancient Greek Novel by Achilles Tatius]. *Folia Philologica*, 5, 53–61, doi: <https://doi.org/10.17721/fovia.philologica/2023/5/8>

MYTHONYMS AS MARKERS OF NATIONAL AND CULTURAL TRADITION IN THE TEXT OF THE ANCIENT GREEK NOVEL BY ACHILLES TATIUS

The article attempts to generally characterize the proper mythological vocabulary as an integral component of the onomastic background of the novel "Leucippe and Clitophon" written by the ancient Greek writer of the 2nd century A.D. Achilles Tatius. The purpose of the research was a typological, lexical-semantic and functional-stylistic analysis of mythonyms detected in the text of the novel. The mythospace of the ancient Greek novel determined the specifics

of the verbal functioning of mythological objects, which were analyzed with the involvement of descriptive and quantitative analysis methods. In the structure of the onymic space of the novel "Leucippe and Clitophon" among anthroponyms, toponyms, ethnonyms / katoikonoms and chrononyms, the mythonyms occupy a key place (out of 181 onyms, 77 lexemes are mythonyms). Although most of them belong to the onomastic periphery in the novel's text (a total usage is 295 words), they still have a defining role in the idiostyle of Achilles Tatius. The scientific novelty of the obtained results lies in the first-ever systematic analysis of mythonyms in the novel "Leucippe and Clitophon", involving a classification of mythological nominations by lexical meaning into three groups: 1) names of ancient gods, deities and mythical creatures, 2) names of heroes and heroines of myths or ancient works, and 3) names of historical figures (writers, statesmen, inventors, kings, commanders); their functional and stylistic features. Mythonyms appear in the novel in descriptions of artistic paintings, mythical stories, and comparisons with novel characters. The novel's heroes make sacrifices to the gods and turn to them in oaths, supplications and prayers. The names of gods and goddesses ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Ἄρτεμις, ὁ Ἔρως and ὁ Ζεὺς are dominant among mythonyms in the text of the novel, and we consider them as keywords. Conclusions. Mythological proper vocabulary performs characteristic and artistic-aesthetic functions in the novel's text as an important means of cohesion.

Key words: mythonyms, mythical space, lexical-semantic analysis, functional-stylistic analysis, idiolect, ancient Greek novel, Achilles Tatius.

Актуальність проблеми. Ахілл Татій, давньогрецький письменник II ст. н. е., автор любовного роману «Левкіппа і Клітофонт», жив в епоху так званої другої софістики, коли активно відбувалася переоцінка художніх і моральних цінностей, в епоху, коли релігія вже не відігравала великої ролі й божества, наприклад, Зевса, Діоніса, Артеміду, Ерота і Афродіту, вшановували переважно тільки за традицією. Ставлення Ахілла Татія до релігії і вірувань доволі серйозне: віра в існування богів і пієтет до культу божества в нього справжні, а образи богів і розповіді про них – зовсім не додаток до художньої оповіді, а присутня її частина.

Як відомо, міфологія – потужний культурогенний чинник формування етнічного світогляду. Вона виступає «важливим компонентом духовного розвитку нації як конститuent національної культури» (Бойко, Кайдаш, 2010, с. 4). Міфоніми виконують функцію своєрідного вербального коду міфологічних уявлень і національного світосприйняття та репрезентуються в контексті художньо-мовних систем. Міфологічна система номінування виявляє свою специфіку на лінгво-культурному рівні, оскільки міфологічно марковані терми позначають особливі десигнати міфологічного буття (Бойко, Кайдаш, 2010, с. 5).

Когнітивно-ментальне осмислення міфосвіту набуває матеріально-виражених форм за допомогою лінгвальних способів репрезентації міфологічної моделі буття. З огляду на те, що культурна інформація набуває національно маркованого змісту, декларуючи ідіоетнічні характеристики певного народу (звичаї, традиції, уявлення, аксіологічні орієнтації), лінгвістичні студії у цій галузі сприятимуть глибшому

розумінню духовного життя й ментальних особливостей стародавніх греків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Міфологічні номінації як виразники національно-культурної традиції посідають вагомe місце в лексичній мікросистемі мови. Звернення до зазначеної групи слів спричинене широким і різнобічним інтересом науковців до міфологічного матеріалу, що засвідчують праці багатьох українських мовознавців.

Дослідження Ю. Карпенка присвячене з'ясуванню місця та функцій онімів античної міфології у творах поетів В. Симоненка, В. Стуса, О. Ольжича і Є. Маланюка (Карпенко, 2008, с. 131–146), Н. Павлюк – власним назвам міфічного й біблійного походження та їх ролі в поетонімогенезі (Павлюк, 2006), Т. Вінтонів – ролі міфонімів та біблійних онімів у створенні семантичної аури антропоетоніма Мотря в історичній епопеї Богдана Лепкого «Мазепа» (Вінтонів, 2017), Е. Боевої та М. Пеляк – функцій парадигми античних міфонімів у поезіях М. Зерова (Боева, Пеляк, 2021). Н. Бойко та А. Кайдаш здійснили структурно-семантичний і функціонально-стилістичний аналіз міфологічної лексики, уживаної у творах українських романтиків (Бойко, Кайдаш, 2010), Т. Вільчинська та Г. Вишневська проаналізували міфоніми в українській етнокультурі та поетичній драматичній творчості Лесі Українки та О. Олеся (Вільчинська, Вишневська, 2019), А. Романченко – у літературній казці В. Нестайка (Романченко, 2012).

Міфonomінації в давньогрецьких романах стали об'єктом філологічних студій (здебільшого літературознавчого характеру) низки зарубіжних учених. Об'єктом їхньої уваги ставав зазвичай роман Лонга. Науковці досліджували

роль бога Ероta у лесбійській пасторалі Лонга (Chalk, 1960), вплив на виховання Дафніса богів і божеств (Erstein, 2002), поєднання міфу, риторики і художньої літератури в романі «Дафніс і Хлоя» (MacQueen, 1990), взаємозв'язок міфічного виміру і підліткового віку головних героїв у творі Лонга (Bierl, 2014).

У дослідницькому полі наукових студій – романи Ахілла Татія та Геліодора: схарактеризовано значення міфології та функції міфів у їхніх творах (Reardon, 1994; Reardon, 2003; Cueva, 2004), простежено вплив релігійних розповідей і релігійних тем на основний сюжет твору (Edsall, 2002) і загалом проаналізовано міфологічні парадигми в грецьких романах (Létoublon, 2013).

Міфоніми як окрема група загального ономастичного фону художнього твору були вже предметом нашого лінгвістичного дослідження (на матеріалі роману давньогрецького письменника II ст. Лонга «Дафніс і Хлоя») (Макар, 2007). Фрагментарність досліджень міфологічної лексики давньогрецьких романів зумовлює необхідність ґрунтовних студій цього лінгвістичного матеріалу.

Номінація міфічних істот у романі Ахілла Татія «Левкіппа і Клітофонт» ще не була предметом окремого лінгвістичного опису, тому характеристику міфонімів як невід'ємного складника загального ономастичного фону роману, дослідження їх типології, семантико-функційного та художньо-стилістичного потенціалу вважаємо **актуальними**.

Мета дослідження – типологічний, лексико-семантичний і функційно-стилістичний аналіз міфонімів, уживаних у давньогрецькому романі II ст. н. е. «Левкіппа і Клітофонт» Ахілла Татія. Фактичний матеріал дібрано з тексту давньогрецького роману II ст. н. е. Ахілла Татія «Левкіппа і Клітофонт» (Achilles Tatius, 1984), а **предметом дослідження** стали 77 міфологічних номінацій, до яких уналежнюємо імена античних богів, божеств, міфічних істот, героїв міфів або античних творів, історичних постатей.

Виклад основного матеріалу. Міфопростір давньогрецького роману визначає специфіку ментально-вербального функціонування міфологічних об'єктів, детермінуючи текстотворчу функцію міфонімів як базову. У структурі онімного простору роману «Левкіппа і Клітофонт» серед антропонімів, топонімів, етнонімів /

катойконімів та хрононімів, міфоніми займають ключове місце (із 181 оніма 77 лексем – міфоніми). Попри одиничний ужиток у тексті роману (усього 295 слововживань), вони все ж таки відіграють визначальну роль в ідіостилі Ахілла Татія.

Дефініцію терміна *міфонім* (від грец. μῦθος – сказання, переказ, міф і ὄνομα – ім'я, назва) фіксуємо у словнику лінгвістичних термінів: «власна назва будь-якого видуманого об'єкта онімного простору; назви богів, духів, героїв, надприродних сил, які вживаються в міфах, епопеях, казках, билинах, легендах» (Голянич, Іванишин, Ріжко, Стефурак, 2012, с. 206).

За своїм лексичним значенням і семантичним наповненням міфологічні номінації, зафіксовані в просторі давньогрецького роману «Левкіппа і Клітофонт» Ахілла Татія, класифікуємо на три групи: 1) *імена античних богів, божеств і міфічних істот* (ὁ Αἰδωνεύς, ἡ Ἀθηνά, ὁ Ἄϊς, ἡ Ἀμφιτρίτη, ὁ Απόλλων, ὁ Ἄρης, ἡ Ἄρτεμις, ὁ Ἀσκληπιός, ἡ Ἀστάρτη, ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Горγώ, ἡ Δάφνη, ὁ Διόνυσος, ἡ Ἐκάτη, αἱ Ἐρινύες, ὁ Ἑρμῆς, ὁ Ἑρως, ὁ Ζεύς, ὁ Ζέφυρος, ἡ Ἥρα, ὁ Ἥφαιστος, ἡ Ἥσις, ὁ Κύκλωψ, αἱ Μοῖραι, ἡ Νηρεΐς, ὁ Πάν, ὁ Ποσειδῶν, ὁ Σάτυρος, αἱ Σειρήνες, ἡ Σελήνη, ὁ Σέραπις); 2) *імена героїв і героїнь міфів або античних творів* (ὁ Ἀγαμέμνων, ἡ Ἀερόπη, ἡ Ἀλκμήνη, ἡ Ἀνδρομέδα, ὁ Ἀρίων, ὁ Ἀχιλλεύς, ἡ Βρισηΐς, ὁ Γανυμήδης, ἡ Δανάη, ἡ Ἑλένη, ἡ Ἐριφύλη, ἡ Εὐρώπη, ὁ Εὐθύδικος, ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Ἰκάριος, ὁ Ἰππόλυτος, ἡ Κλυταιμνήστρα, ὁ Μαρσύας, ἡ Νιόβη, ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ Πάτροκλος, ὁ Персеύς, ἡ Πηνελόπη, ἡ Πρόκνη, ὁ Προμηθεύς, ἡ Ρόδωπις, ἡ Σεμέλη, ἡ Σθενевοία, ὁ Τάνταλος, ὁ Τηреύς, ἡ Фаїдра, ἡ Φилоμήλα, ἡ Χρυσήϊς); 3) *імена історичних постатей (письменників, державних діячів, винахідників, царів, полководців)* (ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ Ἀριστοφάνης, ὁ Глауκος, ὁ Ἡсіодος, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Κάδμος, ὁ Κανδαύλης, ὁ Κόδρος, ὁ Кроїσος, ὁ Ὅμηρος, Ὁμηρικός, ἡ, ὄν, ἡ Ὀμφάλη).

Як засвідчив аналіз, групи імен античних богів, божеств і міфічних істот та імен героїв і героїнь міфів або античних творів кількісно практично однакові (32 і 33 назви). Натомість у тексті роману фіксуємо лише 12 номінацій на означення імен історичних постатей.

Антична міфологія називає 13 верховних богів (Зевс, Гера, Аїд, Посейдон, Гефест, Арес, Діоніс, Аполон, Гермес, Афіна, Артеміда,

Афродіта, Деметра) (Антична міфологія, 2005, с. 106–107), 12 з яких зафіксовано в романі «Левкіппа і Клітофонт». До другорядних божеств антична міфологія зараховує дітей верховних богів, серед яких Геба, Еол, Геліос, Селена, Еос, Кібела, Пріап, Пан, Асклепій та ін. (Антична міфологія, 2005, с. 114–115). До сонму божеств належать німфи, мойри, музи.

Боги, божества, міфічні істоти та герої міфів постають у романі в різних іпостасях. Ахілл Татій подає в тексті *описи картин*, на яких зображені Європа (ή Ευρώπη), Зевс (ὁ Ζεύς) у вигляді бика та Ерот (ὁ Ἔρως) (1, 1); Андромеда (ή Ανδρομέδα), Прометей (ὁ Προμηθεύς), Геракл (ὁ Ἡρακλῆς), Персей (ὁ Περσεύς), Горгона (ή Γοργώ) (3, 6); Філомела (ή Φιλομήλα), Прокна (ή Πρόκνη) і Терей (ὁ Τηρεύς) (5, 3); або ж розповідає про богів та героїв у *міфічних оповідях і легендах*, наприклад, про Зевса (2, 36); про Філомелу, Прокну і Терей (5, 3); про Пана (ὁ Πάν) і Артемиду (8, 6); про Родопіду (ή Ρόδωπις), Артемиду (ή Ἄρτεμις), Афродіту (ή Αφροδίτη) і Евтініка (ὁ Εὐθύδικος) (8, 12); про Гефеста (ὁ Ἥφαιστος) і Афіну (ή Ἀθηνά) (2, 14), які переповідають один одному герої роману. Такі екфрази (описи картин, вставки міфів і т. ін.) – улюблений жанр другої софістики (Лексикон античної словесності, 2014, с. 244). Саме тому не оминули його своєю увагою й інші еротичні романісти II–III ст. н. е., зокрема, Лонг («Дафніс і Хлоя») та Геліодор («Феаген і Харіклія»).

Особливе місце в романі Ахілла Татія займають *описи появи богів у снах* діючих персонажів (Артеміда з'явилась у сні Левкіппі (4, 1), Сострату (7, 14) тощо). Від Гомера аж до часів грецьких романістів, подробиці таких зустрічей слідує фіксованому шаблону, і мова, що використовується для їхнього опису, регулярно відображає мову, що її використовують в епосі (Edsall, 2002, с. 115). Водночас Гомер та інші письменники, у тому числі й Ахілл Татій, послуговувалися цими моделями оповіді для власних літературних ефектів.

Імена верховних богів та героїв міфів зазвичай згадуються в *порівняннях* із персонажами роману. Наприклад, Меліта, одягнувши на Клітофонта гарний одяг, асоціює його вроду з Ахіллом, кажучи, що *таким я колись бачила на картині Ахілла* – τοιοῦτον **Ἀχιλλέα** ποτ' ἔθεασάμην ἐν γραφῇ (6, 1); служитель храму описав Клінію красу Левкіппи, зазначаючи, що лише Артеміді вона уступає: Οὐκ ἄλλην τοιαύτην μετὰ τὴν **Ἄρτεμιν** εἶδον (7, 15) – *жодну іншу жінку таку*

[вродливу] я не бачив, після Артеміді; Сатир порівнює Меліту з Афродітою: πάνυ καλήν, ὅστε ἂν ἰδὼν αὐτὴν εἶποις ἄγαλμα (5, 11) – *дуже вродлива, хто б не побачив її, скаже, що вона подібна до статуї богині*.

Натрапляємо на низку міфонімів у *звертаннях, клятвах, благаннях і молитвах* до Зевса: ὦ **Ζεῦ** (5, 3) – *О, Зевсе!*; ἐδεόμην **Δία** Ξένιον (3, 21) – *я благав Зевса Гостинного*; προσευξάμενοι δὴ τῷ μεγάλῳ θεῷ (5, 2) – *вони підносили молитви до великого бога*; до Артеміді: μὰ τὴν γὰρ **Ἄρτεμιν** (8, 5; 8, 7) – *клянусь в цьому Артемідіою!*; до Афродіти: ὄμνυμι γὰρ σοι τὴν **Ἀφροδίτην** αὐτὴν (5, 22) – *клянусь тобі самою Афродітою!*; δέσποινα **Ἀφροδίτη** (8, 5) – *о володарко Афродіто!*; до Геракла: μὰ τὸν **Ἡρακλέα**, καὶ τὴν παροῦσαν τύχην (5, 20) – *клянусь тобі Гераклом і своєю долею!*; до Геракла і Артеміді: εὐφημοῦντες τὸν **Ἡρακλέα** καὶ τὴν **Ἄρτεμιν** (8, 5) – *вони молились до Геракла і Артеміді*; до Афіни: νῆ τὴν **Ἀθηνᾶν** (2, 4) – *клянусь Афіною!*; до Пана: ὦ δέσποτα **Πάν** (8, 13) – *о володарю, Пане!* тощо.

Герої роману здійснювали *жертвоприношення* Зевсу (2, 12), Артеміді (8, 18), Афродіті (6, 11), Гераклу (2, 14; 8, 18), Астарті (1, 1), богині родючості, яка шанувалася у Фінікії, а в греко-римський період часто ототожнювалася з Афродітою. Натрапляємо в тексті на *описи храмів* Зевса в Александрії (5, 2), Зевса Касійського в Єгипті (3, 6), Артеміді (7, 13; 7, 15; 8, 8; 8, 11), Афродіти (4, 1; 8, 10), Ісиди (5, 14; 5, 26).

Якщо ми подивимося в «ідеальному романі» на частоту згадок значущих названих божеств (таких як Афродіта, Діоніс, Артеміда, Зевс, Ісіда), то виявимо, що романи характерно зацікавлені лише в одному чи двох із них із певних причин (The Gods of Ancient Greece, 2010, с. 362). Домінантними серед міфонімів у романі «Левкіппа і Клітофонт» є імена богів і богинь **ή Αφροδίτη** (Афродіта), **ή Ἄρτεμις** (Артеміда), **ὁ Ἔρως** (Ерот) та **ὁ Ζεύς** (Зевс) – 34, 33, 29 і 21 вжиток відповідно. Середньою частотністю вживання позначені імена героїв та героїнь міфів **ὁ Τηρεύς** (Терей) – 16 слововживань, **ή Πρόκνη** (Прокна) – 11, **ή Φιλομήλα** (Філомела) та **ὁ Ἡρακλῆς** (Геракл) – по 10. Переважна більшість міфонімів належать до ономастичної периферії.

Оскільки роман Ахілла Татія розповідає історію кохання юної пари, що зародилося з першого погляду, зазнало неймовірної кількості пригод та випробувань і завершилося

одруженням, то зрозуміло, чому імена Афродіти, Артеміди і Ерота у творі ключові (34, 33, 29 фіксацій). Роман змальовує кохання не лише Левкіппи і Клітофонта один до одного, але й інших персонажів до них. Зокрема, у Левкіппу закохується стратег Хармід, проте їй вдається уникнути його залицянь усілякими хитрощами. Потім воїн-форосець Херей, палаючи коханням, таємно споює її страшним зіллям, від якого Левкіппа втрачає глузд, пізніше він сам і «рятує» її, давши протиотруту. Паралельно в Клітофонта в Александрії пристрасно закохується знатна й вельми ефектна ефеська дама Меліта. Її чоловік, як вважалося, загинув під час корабельної аварії, проте Ферсандр раптово повертається додому і, ображений на дружину (адже застав у своєму домі Клітофонта), відразу закохується в Левкіппу. Крім того, сюжетна лінія роману періодично переривається (точніше, прикрашається) прекрасними ілюстраціями-вставками – давньогрецькими міфами про любовні пригоди, пристрасті і страждання богів та героїв. Цим пояснюємо значну кількість міфонімів у досліджуваному тексті.

Найбільшу кількість слововживань (34) з-поміж міфонімів у романі становить ім'я **ή Αφροδίτη** (Афродіта). Афродіта – богиня вроди й кохання, яка допомагає закоханим і карає тих, хто зневажає кохання (Словник античної міфології, 1985, с. 46). Ахілл Татій згадує цей міфоломен у словосполученнях: «пеплос Афродіти» – Αφροδίτης ὁ πέπλος (2, 1, 3); «містерійні обряди Афродіти» – τὰ τῆς Αφροδίτης ὄργια (4, 1, 2); «таїнства Афродіти» – τὰ τῆς Αφροδίτης μυστήρια (5, 15, 6); «втіха Афродіти» – ἡ Αφροδίτης χάρις (7, 5, 4); «справа Афродіти» – τὸ ἔργον τῆς Αφροδίτης (4, 8, 2); подекуди метафоричних: τὸ ῥόδον ... Αφροδίτην προξενεῖ (2, 1, 3) – *троянда... зустрічає Афродіту*; ἡ Αφροδίτη μέγα τοῦτ' ἀγαθόν, ὃ δὲ οὐκ ἐθέλει λαβεῖν (2, 1, 3) – *Афродіта подарувала йому велике благо, яке він не бажав отримати* (йдеться про подарунок Афродіти, яким було кохання Меліти до Клітофонта); у перифрастичних висловах еротичного характеру на позначення «повії»: Γυναῖκα, ... ἐπὶ μισθῷ πωλουσῶν τὰ Αφροδίτης (8, 16, 1) – *жінка... яка продає за гроші втіхи Афродіти*, або «оргазму»: ἐν δὲ τῇ τῆς Αφροδίτης ἀκμῇ οἰστρεῖ μὲν ὑφ' ἠδονῆς (2, 37, 8) – *на вершині кохання вона божеволіє від задоволення*.

Афористичний відтінок значення мають також наступні речення з роману Ахілла Татія з міфонімом **ή Αφροδίτη**: Αφροδίτη με πρὸς Ἄρεα ἀποστελάτω (4, 7, 5) – *Нехай Афродіта пішле мене до Арея* (стратег Хармід уважав, що немає кращого знамення чи прикмети перед війною, ніж любовне сплетіння тіл); ὑγιείας χωρὶς οὐδὲν ἐστὶν Αφροδίτη (5, 21, 7) – *без здоров'я немає кохання (Афродіти)* (тобто, коли ти погано себе почуваєш, то марні домагання Афродіти, не хочеться думати про тілесне кохання); τὸ δ' ἀπερίεργον εἰς Αφροδίτην ἦδιον μᾶλλον τοῦ πολυπράγμονος (5, 27, 4) – *А у справах Афродіти невгадливість солодиша за численні хитрощі* (недосвідченість у тілесному коханні має значні переваги).

Другий за вживаністю міфоломен **ή Αρτεμις** (Артеміда). Артеміда – дочка Зевса й Лето, сестра Аполлона, первісно шанована як богиня тваринного й рослинного світу. Артеміда випросила для себе у Зевса вічну цнотливість (Словник античної міфології, 1985, с. 39). У романі Ахілл Татій повсякчас протиставляє Артеміду богині вроди та кохання Афродіти: ὧμοσεν ἀεὶ παραμένειν καὶ τὴν πρὸς ἄνδρας ὁμίλιαν φυγεῖν καὶ τὴν ἐξ Αφροδίτης ὕβριν μὴ παθεῖν (8, 12) – *вона записяглася Артеміди назавжди залишитися дівою, уникати відносин з чоловіками і не зазнавати образи від Афродіти* (тобто не закохуватися); φοβοῦμαι μὴ τὸ τῆς Αρτέμιδος ἱερὸν Αφροδίτης πελοῦρηκατε (8, 10) – *боюся, чи не перетворили ви святилище Артеміди в храм Афродіти?* (храм Артеміди могли відвідувати лише незаймані).

Ім'я верховного бога греків, царя і батька богів та людей, **ὁ Ζεύς** (Зевс), Ахілл Татій, використовує не лише у звертаннях, клятвах, молитвах до нього головних героїв, в описах храму чи статуї божества. Описуючи святкування на честь Зевса, автор роману зазначає, що єгиптяни називають його іменем **ὁ Σέραπις** (Серапіс) (5, 2, 1). Ми зафіксували в тексті три епітети Зевса: **Μειλίχιος** (милостивий, захисник тих, хто звертається до нього з жертвами умилювання) (5, 2, 2), **Ξένιος** (гостинний, який захищає права гостинності) (2, 12, 3; 3, 17, 5; 3, 21, 6) та **Κάσιος** (Касійський, від назви храму біля підніжжя гори Кассіон в Єгипті) (3, 6, 1).

У тексті роману натрапляємо на перелік смертних жінок, яких кохав Зевс (див. 2, 36). Такий факт, на думку вченого Е. Вілборга, є «locus communis в еротичній літературі (cf. Athen. XIII,20; Luc. Charid. 7, 622; Nonnus 7, 117 ff.)» (Vilborg, 1962, с. 62).

Серед імен історичних постатей в тексті роману фіксуємо лише міфономен **ὁ Ὅμηρος** (Гомер) 4 рази та **ὁ Κανθαύλης** (Кандавліс) двічі. Усі інші імена мають одиничне вживання.

Ім'я найдавнішого поета Стародавньої Греції **ὁ Ὅμηρος** (Гомер) і відантропонімний прикметник **Ὅμηρικός, ἢ, ὄν** (Гомерівський) уживано здебільшого в ремінісценціях до славнозвісних поем «Іліада» й «Одіссея» героїв роману Ахілла Татія: ἡ δὲ πρῶτον μὲν ἦσεν Ὅμηρου τὴν πρὸς τὸν λέοντα τοῦ συὸς μάχην (2, 1, 1) – *Спочатку вона [Левкіппа] заспівала з Гомера про битву лева з вервом; ἡ χροιά δὲ οἶαν Ὅμηρος τοὺς τοῦ Θρακῶς ἵππους ἐπαινεῖ* (2, 15, 3) – *забарвлення його [бика] саме таке, за яке Гомер хвалив коней фракійського царя; εἰ δὲ καὶ ποιητὴν δεῖ λαβεῖν μάρτυρα τῆς οὐρανίας τοῦ κάλλους ἀνόδου, ἄκουσον Ὅμηρου λέγοντος Τὸν καὶ ἀνηρείψαντο θεοὶ Διὶ οἰνοχοεῦειν κάλλεος εἵνεκα οἷο, ἴν' ἀθανάτοισι μετείη* (2, 36, 3) – *і якщо треба взяти за свідка поета, що краса має небесне сходження, послухай, що каже Гомер: боги і підняли його [на небеса] через його красу бути виночерпієм Зевсу, щоб мешкати серед безсмертних (рядки взяті з «Іліади») (20, 235); καὶ γάρ τις ἐν αὐτοῖς ἦν τῶν τὰ Ὅμηρου τῷ στόματι δεικνύντων ἐν τοῖς θεάτροις τὴν Ὅμηρικὴν σκευὴν ὀπλισάμενός τε αὐτὸς* (3, 20, 4) – *серед них був один актор, який зазвичай грав у театрі гомерівські вистави; він одягнув свій театральний костюм, гомерівські обладунки.*

Міфономен **ὁ Ἀλέξανδρος** (Олександр Великий) Ахілл Татій уживає в тексті роману в описі площі в Олександрії, яка названа його іменем (5, 1, 3).

Ім'я **ὁ Ἀριστοφάνης** (Аристофан), давньогрецького поета-комедіографа V–VI ст. до н. е., якого можна вважати родоначальником світової комічної поезії (Лексикон античної, 2014, с. 85), згадано під час опису жреця, який володів навиками красномовства, проте використовував здебільшого прийоми, *запозичені з комедії Аристофана – τὴν Ἀριστοφάνου ἐζηλωκῶς κωμῳδίαν* (8, 9, 1).

З іменем **ὁ Γλαῦκος** (Главк) пов'язане порівняння дорогої священної чаші з візерункового кришталю, що її поставили в честь Діоніса на бенкетний стіл, змагатися з якою могла лише чаша Главка Хіоського – *μετὰ τὸν Γλαύκου τοῦ Χίου δεύτερον* (2, 3, 1). Йдеться про Главка Хіоського (VII ст. до н. е.) – винахідника з острова Хіоса, який навчився паяти, змінювати

твердість металів і був чудовим скульптором (Геродот, «Історії», кн. I, 25).

Міфонім **ὁ Ἠσιόδος** (Гесіод), давньогрецький поет VIII–VII ст. до н. е., творець дидактичного і генеалогічного епосу (Лексикон античної словесності, 2014, с. 162) згадано в контексті порівняння тривалості життя слона і ворони: *βίον γὰρ αὐτοῦ λέγουσιν ὑπὲρ τὴν Ἠσιόδου κορώνην* (4, 4, 3) – *бо говорять, що його життя довше від Гесіодової ворони.*

З Фемістоклом (**ὁ Θεμιστοκλῆς**), найбільшим афінським державним діячем доби грекоперських воєн, який заснував порт Пірей, ініціював бурхливе зростання афінського флоту, заснував загальногрецький союз тридцяти п'яти міст-держав, завдав персам знаменитої поразки при Саламіні (480 р. до н. е.), Ахілл Татій зіставляє образ життя Калісфена, колишнє легковажне марнотратство якого змінилося розумним ставленням до свого багатства: він виявляв великодушну щедрість лише до бідних, які потребували допомоги, і всі навколо дивувалися такому перевтіленню, – усе погане в його поведінці обернулося добрим: *καὲ οὖν ὑπεῖσθαι τὸ τοῦ Θεμιστοκλέους, ὅτι κάκεῖνος τὴν πρώτην ἡλικίαν σφόδρα δόξας ἀκόλαστος εἶναι πάντας ὑπερέβαλεν Ἀθηναίους ὕστερον σοφία τε καὶ ἀνδραγαθία* (8, 17, 7) – *на думку мені прийшов і Фемістокл: адже коли він був молодим, мав славу дуже нестриманого, а пізніше перевищив усіх афінян мудрістю і відвагою.*

Міфономен **ὁ Κάδμος** (Кадм), уродження Фінікії, якого вважають легендарним засновником Фів (Словник античної міфології, 1985, с. 114), Ахілл Татій використовує, коли говорить про святкування на честь покровителя виноградних лоз Діоніса у місті Тір, і що саме там склали міф про Кадма (*τὸν Κάδμου μῦθον* (2, 2, 1)).

Імена **ὁ Κόδρος** (Кодр), останнього царя Атики, який пожертвував життям для порятунку батьківщини під час уторгнення дорян (Словник античної міфології, 1985, с. 123) та **ὁ Κροῖσος** (Крез), лідійського царя, який славився своїм багатством, фіксуємо в контексті, де Левкіппа говорила, що вона байдужа до Ферсандра, який би він не був благородний і багатий: *ἐμοὶ δὲ οὐδὲν μέλει τούτων, εἴτε ἐστὶ καὶ Κόδρου εὐγενέστερος εἴτε Κροῖσου πλουσιώτερος* (6, 12, 4) – *мені до всього цього байдуже, навіть якщо б він був знатніший від Кодра і багатшим від Креза.*

Міфономен **ή Όμφάλη** (Омфала), лідійська цариця, до якої за наказом дельфійського оракула Геракл був проданий у рабство за вбивство Іфікла, ужив закоханий в Левікіппу Клітофонт у такому порівнянні: *Καί μὴν πέπρακέ μέ τις σοι θεῶν ὡσπερ τὸν Ἡρακλέα τῆ Όμφάλη* (2, 6, 2) – *і хтось із богів продав мене тобі, як Геракла Омфали*.

У творі Ахілла Татія спостережено невеликий фрагмент тексту, в якому наявні аж 16 міфонімів. Кліній відмовляв свого друга Харікла від одруження, нарікаючи і ганячи увесь жіночий рід, спершу порівнюючи всіх жінок із Сиренами (напівжінки-напівптахи, які своїм солодкозвучним співом заманювали моряків, приречених стати їхньою здобиччю назавжди): *καί ἔοικε τῆ τῶν Σειρήνων φύσει· κάκειναι γάρ ἠδονῆ φονεύουσιν ᾠδῆς* (1, 8, 2) – *[жінки] за своєю природою подібні до Сирен: бо вони вбивають солодкою піснею*. Пізніше ж згадує про ряд скоєних жінками злочинів в античній історії і про страшні їх наслідки: *ὁ ὄρμος Ἐριφύλης, Φιλομήλας ἢ τράπεζα, Θενοβοίας ἢ διαβολή, Αερόπης ἢ κλοπή, Πρόκνης ἢ σφαγή· ἂν τὸ Χρυσήϊδος κάλλος Αγαμέμνων ποθῆ, λοιμὸν τοῖς Ἑλλήσι ποιεῖ· ἂν τὸ Βρισηΐδος κάλλος Αχιλλεύς, πένθος αὐτῷ προξενεῖ· ἐὰν ἔχη γυναῖκα Κανδαύλης καλήν, φονεῦει Κανδαύλην ἢ γυνή· τὸ μὲν γὰρ Ἐλένης τῶν γάμων πῦρ ἀνήψε κατὰ τῆς Τροίας ἄλλο πῦρ· ὁ δὲ Πηνελόπης γάμος τῆς σῶφρονος πόσους νυμφίους ἀπώλεσεν; ἀπέκτεινεν Ἰππόλυτον φιλοῦσα Φαίδρα, Κλυταιμνήστρα δὲ Αγαμέμνονα μὴ φιλοῦσα· ὃ πάντα τολμᾶσαι γυναῖκες· κἂν φιλοῦσι, φονεύουσι· κἂν μὴ φιλοῦσι, φονεύουσιν. Αγαμέμνονα ἔδει φονευθῆναι τὸν καλόν, οὗ κάλλος ἐπουράνιον ἦν* (I, 8, 4–7) – *намисто Еріфіли¹, бенкет Філомели², наклеп Сфенебеї³, злочинство Аеропи⁴, вбивство Прокни*.

¹ Еріфіла, отримавши в дар від Полініка намисто і пеплос (плащ) Гармонії (дочки Афродіти і Арея), умовила чоловіка взяти участь у поході Сімох проти Фів, заздалегідь знаючи, що посилає його на загибель

² Філомела – дочка царя Афин, гостюючи у своєї сестри Прокни, дружини царя Фокіди, Терей, піддалася насильству. Щоб приховати свій злочин, Терей вирвав у неї язик. Проте Філомела розповіла про це сестрі вишивкою на тканині. Розлючена Прокна вбила свого сина від Терей, Ітіса, і нагодувала чоловіка його м'ясом.

³ Сфенебея – обмовила грецького героя Беллерофонта перед своїм чоловіком Пройтом, і той послав юнака до свого тестя з дорученням передати йому лист, написаний знаками, які вимагають смерті Беллерофонта.

⁴ Аеропа – мати Агамемнона і Менелая. Зрадила своєму чоловікові Атрею з його братом Тієстом, за що була кинута Атреєм у море.

Коли Агамемнон страждав через красу Хрісеїди, він нагнав на Елладу чуму; Ахіллес, [страждаючи] через красу Брісеїди, завдав собі горя; у Кандавля⁵ була красуня дружина, але вбила Кандавля дружина. Шлюбний вогонь Єлени спалив Трою в іншому вогні. А скількох наречених знищив шлюб мудрої Пенелопи? Федра вбила Іполита, кохаючи його, а Клітемнестра вбила Агамемнона, не кохаючи його. О жінки, що приносять страждання! Якщо вони люблять, вбивають, якщо вони не люблять – теж вбивають! Подумати тільки, що судилося загинути Агамемнону, чия краса була подібна до краси небожителів!

Зазвичай подібні описи і вставки міфів слугували в давньогрецьких романах II–III ст. н. е. стилістичною окрасою, а письменники, уводячи їх у текст, демонстрували свою риторичну майстерність.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Домінантне і периферійне використання Ахіллом Татієм міфонімів тісно пов'язане із сюжетом роману «Левкіппа і Клітофонт». У тексті кожний міфонім не випадковий, його вживання є результатом цілеспрямованого письменницького відбору (чи словотворчості). Міфоніми створюють у романі тло дії персонажів, дають можливість чіткіше змалювати їх зовнішність і характери. Вони виступають важливим засобом когезії тексту роману. Іноді міфоніми стають ключовими словами (напр., Афродіта, Артеміда, Ерот, Зевс) і виконують у тексті роману характеризувальну та художньо-естетичну функції. Жодної безпосередньої участі як дійові особи в розгортанні основних подій роману міфоніми не беруть.

Загальна кількість уживання міфонімів у тексті роману Ахілла Татія – 295 фіксацій. Зіставлення із частотністю використання всіх власних назв у романі (1280 вжитків) засвідчує присутній вплив на автора міфологічної традиції (яка притаманна також романістам Лонгу і Геліодору). Крім того, міфоніми в романі можна вважати аксесуарними деталями еротичного роману.

Отже, аналіз системи міфонімів, що охоплює 77 лексем, оприявнює специфіку й семантичну насиченість онімного простору роману «Левкіппа і Клітофонт», що є невід'ємним складником лексичної ідіосистеми давньогрецького романіста Ахілла Татія.

⁵ Кандавл – напівлегендарний цар Лідії. Він показав своєму улюбленцю Гігу дружину-царицю оголеною. Ображена цариця запропонувала Гігу або ж заплатити життям за зухвалість, або вбити Кандавля й одружитися на ній. Гіг вибрав останній варіант.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Антична міфологія* : пер. з франц. / Е. Лаперт, К. Естен. Київ : Махаон-Україна, 2005. 260 с.
2. Боева Е. В., Пеляк М. Функційна парадигма античних міфонімів у поезіях М. Зерова. *Поліаспектність творчості Лесі Українки* : збірник наукових статей і тез / редкол.: Т. Й. Бандура, Е. В. Боева, Н. В. Яремчук. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2021. С. 152–160.
3. Бойко Н. І., Кайдаш А. М. *Міфологеми в українському романтичному просторі* : монографія. Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2010. 155 с.
4. Вільчинська Т., Вишневецька Г. Міфоніми в українській етнокультурі й творчості письменників кінця ХІХ – початку ХХ століть. *Вісник Львівського університету*. Сер. філологічна. Львів : Львівський національний університет ім. І. Франка, 2019. Вип. № 71, Ч. II. С. 186–193.
5. Вінтонів Т. М. Роль міфонімів та біблійних онімів у створенні семантичної аури антропоетоніма Мотря в історичній епопеї Богдана Лепкого «Мазепа». *Studia philologica* : збірник наукових праць. 2017. Вип. 9. С. 85–92.
6. Голянич М. І., Іванишин Н. Я., Ріжко Р. Л., Стефурак Р. І. *Лінгвістичний аналіз тексту: словник термінів*. Івано-Франківськ : Сімик, 2012. 392 с.
7. Карпенко Ю. *Літературна ономастика* : зб. статей. Одеса : Астропринт, 2008. 328 с.
8. *Лексикон античної словесності* / за ред. М. Борецького, В. Зварича. Дрогобич : Коло, 2014. 730 с.
9. Макара І. Міфоніми у романі давньогрецького письменника Лонга «Дафніс і Хлоя». *Науковий вісник Чернівецького університету*. Чернівці : Рута, 2007. Вип. 356–359: Слов'янська філологія. С. 162–168.
10. Павлюк Н. В. *Власні назви міфічного й біблійного походження та їх роль у поетонімогенезі*: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15. Донецьк, 2006. 19 с.
11. Романченко А. П. Міфоніми в літературній казці Всеволода Нестайка. *Записки з ономастики*. Вип. 15. 2012. С. 132–139.
12. *Словник античної міфології* / Уклад.: І. Я. Козовик, О. Д. Пономарів. Київ : Наукова думка, 1985. 235 с.
13. *Achilles Tatius* / With an English translation by S. Gaselee, M. A. Fellow and Librarian of Magdalene College. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press; London: William Heinemann LTD, 1984. 461 p.
14. Bierl A. Love, Myth, and Ritual. The Mythic Dimension and Adolescence in Longus' Daphnis and Chloe. *A Companion to the Ancient Novel* / ed. by Edmund P. Cueva, Shannon N. Byrne. John Wiley & Sons, 2014. P. 441–455.
15. Chalk H. H. Eros and the Lesbian Pastorals of Longos. *Journal of Hellenistic Studies*. № 80. 1960. P. 32–51.
16. Cueva E. P. *The Myths of Fiction: Studies in the Canonical Greek Novels*. Ann Arbor: University of Michigan Press, 2004. 154 p.
17. Edsall M. Religious Narratives and Religious Themes in the Novels of Achilles Tatius and Heliodorus. *Ancient Narrative*. Vol. 1. Groningen: Barkhuis Publishing & The University Library Groningen, 2002. P. 114–133.
18. Epstein S. The Education of Daphnis: Goats, Gods, the Birds and the Bees. *Phoenix (Journal of the Classical Association of Canada)*. Vol. 56. No. 1–2. 2002. P. 25–39.
19. Létoublon F. Mythological Paradigms in the Greek Novels. *The Construction of the Real and the Ideal in the Ancient Novel* (Ancient Narrative Suppl., 17) / ed. M. Paschalis & S. Panayotakis. Groningen: Barkhuis, 2013. P. 127–145.
20. MacQueen B. D. *Myth, Rhetoric, and Fiction. A Reading of Longus's Daphnis and Chloe*. Lincoln and London: University of Nebraska Press, 1990. 279 p.
21. Reardon B. P. Mythology in Achilles Tatius and Heliodorus. *Mitos en la literatura griega helenística e imperial* / ed. by Juan Antonio López Férez. Madrid: Ed. Clásicas, 2003. P. 377–389.
22. Reardon B. P. Μῦθος οὐ λόγος: Longus's Lesbian Pastorals. *The Search for the Ancient Novel* / ed. by James Tatum. Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press, 1994. P. 135–147.
23. *The Gods of Ancient Greece: Identities and Transformations* / ed. by Jan N. Bremmer, Andrew Erskine. Edinburgh University Press, 2010. 552 p.
24. Vilborg E. *Achilles Tatius Leucippe and Clitophon: A Commentary*. Göteborg: Elanders Boktryckeri Aktiebolag, 1962. 140 p.

REFERENCES:

1. *Antychna mifolohiia* (2005). [Ancient mythology]. Kyiv: Makhaon-Ukraine [in Ukrainian].
2. Boieva, E. V., Peliak, M. (2021). Funktsiina paradyhma antychnyh mifonimiv u poeziih M. Zerova [Functional Paradigm of Ancient Mythonyms in the Poems of M. Zerov]. *Poliaspektivist tvorchoosti Lesi Ukrainky: zbirnyk naukovykh statei i tez* / redkol.: T. Io. Bandura, E.V. Boieva, N. V. Iaremchuk. Odessa: vydavets Bukaiev Vadym Viktorovych. P. 152–160 [in Ukrainian].

3. Boiko, N. I., Kaidash, A. M. (2010). *Mifolohemy v ukrainskomu romantychnomu prostori*: monografia [Mythologemes in the Ukrainian Romantic Space: Monograph]. Nizhyn: Vyd-vo NDU im. M. Hoholia [in Ukrainian].
4. Vilchynska, T., Vyshnevskva, H. (2019). Mifonimy v ukrainskii etnokulturi i tvorchoosti pysmennykiv kintsia XIX – pochatku XX stolit [Mythonyms in the Ukrainian Ethno-Culture and Works of the Writers in the End of the 19th – the Beginning of the 20th Centuries]. *Visnyk Lvivskoho universytetu*. Ser. filolohichna. Lviv: Lvivskii natsionalnyi universytet im. I. Franka. Vol. 71, Ch. II. P. 186–193 [in Ukrainian].
5. Vintoniv, T. M. (2017). Rol mifonimiv ta bibliinyh onimiv u stvorenni semantychnoi aury antropoetonima Motria v istorychnii epopei Bohdana Lepkoho «Mazepa» [The Role of Mythonyms and Biblical Proper Names in the Creation of Semantic Aura of Anthroponym Motria in the “Mazepa” Epic by Bohdan Lepkyi]. *Studia philologica*: Zbirnyk naukovykh prats. Vol. 9. P. 85–92 [in Ukrainian].
6. Holianych, M. I., Ivanyshyn, N. Ia., Rizhko, R. L., Stefurak, R. I. (2012). *Linhvistychnyi analiz tekstu: slovnyk terminiv* [Linguistic Analysis of the Text: Dictionary of Terms]. Ivano-Frankivsk: Simyk [in Ukrainian].
7. Karpenko, Iu. (2008). *Literaturna onomastyka: zbirnyk statei* [Literary Onomastics: Collection of Articles]. Odesa: Astroprynt [in Ukrainian].
8. *Leksykon antychnoi slovesnosti*. (2014). [Lexicon of Ancient Literature] / za red. M. Boretskoho, V. Zvarycha. Drohobych: Kolo [in Ukrainian].
9. Makar, I. (2007). Mifonimy u romani davniohretskeho pysmennyka Lonha “Dafnis i Hloia” [Mythonyms in the Longus’ Ancient Greek Novel “Daphnis and Chloe”]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu*. Chernivtsi: Ruta, Vol. 356-359: Slovianska filolohiia. P. 162–168 [in Ukrainian].
10. Pavliuk, N. V. (2006). *Vlasni nazvy mifichnoho i bibliinoho pohodzhennia ta jih rol u poetonimohenezi* [Proper Names of Mythical and Biblical Origin and Their Role in Poemonymogenesis]: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.15. Donetsk [in Ukrainian].
11. Romanchenko, A. P. (2012). Mifonimy v literaturnii kaztsi Vsevoloda Nestaika [Mythonyms in V. Nestayko's Literary Fairy Tale]. *Zapysky z onomastyky*. Vol. 15. P. 132–139 [in Ukrainian].
12. *Slovyk antychnoi mifolohii*. (1985). [Dictionary of Ancient Mythology] / [uklad. I. Ya. Kozovyyk, O. D. Ponomariv]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
13. *Achilles Tatius* / With an English translation by S. Gaselee, M. A. Fellow and Librarian of Magdalene College (1984). Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press; London: William Heinemann LTD.
14. Bierl, A. (2014). Love, Myth, and Ritual. The Mythic Dimension and Adolescence in Longus’ Daphnis and Chloe. *A Companion to the Ancient Novel* / ed. by Edmund P. Cueva, Shannon N. Byrne. John Wiley & Sons. P. 441–455.
15. Chalk, H. H. (1960). Eros and the Lesbian Pastorals of Longos. *Journal of Hellenistic Studies*, № 80. P. 32–51.
16. Cueva, E. P. (2004). *The Myths of Fiction: Studies in the Canonical Greek Novels*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
17. Edsall, M. (2002). Religious Narratives and Religious Themes in the Novels of Achilles Tatiuss and Heliodorus. *Ancient Narrative*. Vol. 1. Groningen: Barkhuis Publishing & The University Library Groningen. P. 114–133.
18. Epstein, S. (2002). The Education of Daphnis: Goats, Gods, The Birds and The Bees. *Phoenix (Journal of the Classical Association of Canada)*. Vol. 56. No. 1–2. P. 25–39.
19. Létoublon, F. (2013). Mythological Paradigms in the Greek Novels. *The Construction of the Real and the Ideal in the Ancient Novel (Ancient Narrative Suppl., 17)* / ed. M. Paschalis & S. Panayotakis. Groningen: Barkhuis. P. 127–145.
20. MacQueen, B. D. (1990). *Myth, Rhetoric, and Fiction. A Reading of Longus’s Daphnis and Chloe*. Lincoln and London: University of Nebraska Press.
21. Reardon, B. P. (2003). Mythology in Achilles Tatiuss and Heliodorus. *Mitos en la literatura griega helenistica e imperial* / ed. by Juan Antonio López Férez. Madrid: Ed. Clásicas. P. 377–389.
22. Reardon, B. P. (1994). Μῦθος οὐ λόγος: Longus’s Lesbian Pastorals. *The Search for The Ancient Novel* / ed. by James Tatum. Baltimore and London: The John’s Hopkins University Press. P. 135–147.
23. *The Gods of Ancient Greece: Identities and Transformations* / ed. by Jan N. Bremmer, Andrew Erskine (2010). Edinburgh University Press.
24. Vilborg, E. (1962). *Achilles Tatiuss. Leucippe and Clitophon: A Commentary*. Göteborg: Elanders Boktryckeri Aktiebolag.